

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การบริหารองค์การในยุคที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ผู้นำขององค์การเปรียบเสมือนแม่ทัพที่ต้องวางยุทธศาสตร์ในการต่อสู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วตลอดเวลา ในฐานะผู้นำขององค์การจะต้องเตรียมพร้อมตนเองในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความสามารถทางวิชาการ หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เนื่องจากหลักการบริหารในยุคปัจจุบันเป็นการบริหารเพื่อให้ได้ทั้งงานและน้ำใจของผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมของผู้ตาม กำหนดผลงาน กำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน ตลอดจนวัฒนธรรมองค์กร จึงกล่าวได้ว่า ผู้บริหารจะเป็นผู้เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ดังนั้น ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่สำคัญในการบริหารงานให้สำเร็จคือ “ภาวะผู้นำ” ทำให้การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ หรือลักษณะความเป็นผู้นำเป็นสิ่งที่องค์การปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้บริหาร โดยเน้นที่การคัดเลือก และฝึกอบรมผู้บริหารในทุก ๆ ระดับ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับต้นจนถึงผู้บริหารระดับสูง (ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2545, หน้า 105)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารสมัยใหม่ที่สามารถแพร่กระจายข่าวสารข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการอยู่รอดขององค์กรฉะนั้นองค์กรใดที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้องค์กรนั้นจะต้องมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ตลอดจนมีความรู้ความสามารถในอันที่จะนำพาองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (พริจิต บุญบันดาล, 2551, หน้า 1)

การจัดการศึกษานับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ เนื่องจากความสามารถและศักยภาพในการพัฒนาประเทศขึ้นอยู่กับองค์ความรู้ของคนในชาติ ประเทศที่พลเมืองมีการศึกษาดี้อยู่ได้เปรียบในการแข่งขันเสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้านเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม ด้วยเหตุที่การศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาจึงเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองของคนเรา ซึ่งคนที่ได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมก็คือคนที่จะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข ถูกต้องตามครรลองครองธรรม (ประคอง รัตมีแก้ว, 2551, หน้า 1) โดยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคม เป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาคน ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540

มาตรา 43 ได้ระบุไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (สมชาติ แก้วขาว, 2545, หน้า 1)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุจุดหมายของการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถภาพและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม เพื่อจัดดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของการบริหาร(ธีระ รุญเจริญ, 2545ก, หน้า 4)

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดคุณลักษณะในการเป็นผู้นำ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อการบริหาร และการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาและการศึกษาโดยรวมเป็นอย่างมาก ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยที่บ่งบอกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดคุณลักษณะในการเป็นผู้นำ เช่น ขาดความรู้และความสนใจในด้านวิชาการ ขาดคุณธรรมจริยธรรม โดยการปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จย่อมต้องอาศัยปัจจัยหลักหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยในระดับปฏิบัติคือสถานศึกษาซึ่งมีผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นรวมทั้งทรัพยากรที่จำเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุจุดหมายของการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถภาพและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรมเพื่อจัดดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของการบริหาร(ธีระ รุญเจริญ, 2545ข, หน้า 4)

ผู้บริหารแต่ละคนอาจมีแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาที่ต่างกันออกไปตลอดจนการแสดงออกซึ่งบุคลิกลักษณะในการบริหารจัดการศึกษาที่ต่างกันออกไปซึ่งขึ้นอยู่กับภูมิหลังด้านวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ภูมิหลังด้านการศึกษา และประสบการณ์ของแต่ละคนเป็นต้น (สนธยา พันชะโก, 2548, หน้า 3) หลายครั้งที่พบว่าสถานศึกษาบางแห่งแม้จะมีความเพียบพร้อมไปด้วยสิ่งสนับสนุนหรือปัจจัยในการศึกษาให้ก้าวสู่จุดหมายได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ แต่ปรากฏว่าสถานศึกษาดังกล่าวกลับประสบความล้มเหลวในการจัดการศึกษาซึ่งสาเหตุหนึ่งมาจากพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษานั้นๆ และปัจจัยประกอบอื่นๆ หลายครั้งที่สถานศึกษาบางแห่งมีสภาพของการแตกความสามัคคี บุคลากรซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการสอนขาดขวัญกำลังใจ ผลการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพนักเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานศึกษาเหล่านั้น ในทางกลับกันสถานศึกษาอีกหลายแห่ง แม้จะมีปัจจัยเกื้อหนุนต่อพัฒนาการศึกษาไม่มากนัก แต่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียน เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สิ่งเหล่านี้อาจมีผลมาจากการบริหารจัดการและคุณภาพการเป็นผู้นำ

ของผู้บริหารสถานศึกษา พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกเป็นสิ่งสะท้อนความสามารถขององค์กร โดยความสามารถและคุณลักษณะผู้นำมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคุณภาพ และคุณค่าขององค์กร ที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ เป็นอย่างดี

จากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, 2556ข) ได้มีการระบุถึงเป้าประสงค์หลักในทิศทางการจัดการศึกษาไว้ว่า 1) ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเทียบเท่าสากล 2) ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 4) ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาตามสมรรถนะที่กำหนด 5) ครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน มีจิตสำนึกเห็นคุณค่าการสืบสานศิลปวัฒนธรรม และภูมิใจในความเป็นไทย 6) ครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน มีจิตสำนึก เห็นคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและ 7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลโดยมีกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องในด้านการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตามหลักสูตรสู่สากล 2) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล 3) ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกความเป็นไทย 5) ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6) ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครบคลุมและพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพและ 7) ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขององค์กร ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

จากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2555-2558 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2556ก) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้มีการระบุถึงจำนวนสถานศึกษาในสังกัดที่ไม่ผ่านการประเมินรอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาว่ามีจำนวนมากถึง 62 โรงเรียน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.51 จากโรงเรียนที่เข้าร่วมในการประเมินรวมทั้งสิ้น 161 โรงเรียน และยังได้ระบุถึงเป้าประสงค์หลักในทิศทางการจัดการศึกษาไว้ว่า 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีความเข้มแข็งเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานระดับนานาชาติ 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถทักษะและสมรรถนะในการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรมสำนึกในความเป็นชาติไทยและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นเลิศระดับนานาชาติ และ 5) ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาคทั้งด้าน

ปริมาณและคุณภาพโดยมีกลยุทธ์ ได้แก่ 1) พัฒนาประสิทธิภาพสถานศึกษาและเขตพื้นที่ การศึกษาให้มีความเข้มแข็งสามารถขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบเต็มตามศักยภาพ 3) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานและมีความรู้ความสามารถถึงระดับสากลและ 4) ขยาย โอกาสทางการศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้เข้าถึงผู้เรียนทุกคน

ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว การบริหารงานในสถานศึกษาในยุคแห่งการ เปลี่ยนแปลงนี้ สถานศึกษาจึงมีความต้องการผู้บริหารที่มีคุณลักษณะผู้นำที่ประสบความสำเร็จ เป็นผู้นำยุคใหม่ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่วนตนที่เหมาะสม และสามารถจูงใจให้บุคลากร ปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังและเต็มใจ สามารถนำพาสถานศึกษาสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การศึกษาในจังหวัดลพบุรีสามารถพัฒนาได้สำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา คุณลักษณะผู้นำที่ประสบความสำเร็จตามทัศนะของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีโดยศึกษาว่าผู้บริหาร ที่ประสบความสำเร็จมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง และมีความเกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของ สถานศึกษาอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไป ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง เพื่อก้าวเข้าสู่ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบ ความสำเร็จได้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะผู้นำที่ประสบความสำเร็จตามทัศนะของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำที่ประสบความสำเร็จตามทัศนะของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีจำแนกตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงาน วิทยฐานะ เขตพื้นที่ การศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณลักษณะผู้นำที่ประสบ ความสำเร็จตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาให้สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน การสรรหาผู้บริหารสถานศึกษาและครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ ได้เหมาะสมกับเขต พื้นที่การศึกษานั้นๆ ต่อไป

3. เพื่อเสนอข้อมูลที่สำคัญให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรีได้รับทราบและสร้างความเข้าใจกับผู้บริหารและครูในการปฏิบัติหน้าที่ ร่วมกันและนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของการศึกษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 3,449 คน จำแนกเป็นผู้บริหารรวม 335 คน โดยแยกเป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และเขต 2 ได้เป็น 183 และ 152 คนตามลำดับและครูรวม 3,114 คน โดยแยกเป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และเขต 2 ได้เป็น 2,004 และ 1,445 คนตามลำดับ (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรีเขต 1, 2556ก; กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรีเขต 2, 2556ก)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) จึงใช้สูตรยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ 0.05 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (สุวรรีย์ ศิริโกภาภิรมย์, 2553, หน้า 127) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 358 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 144 คน โดยแยกเป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และเขต 2 ได้เป็น 79 และ 65 คนตามลำดับและครูจำนวน 214 คน โดยแยกเป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และเขต 2 ได้เป็น 125 และ 89 คนตามลำดับโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยการเทียบสัดส่วน (proportional)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่

2.1.1 วุฒิการศึกษา

- 1) ระดับปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าระดับปริญญาตรี

2.1.2 ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครู

2.1.3 ประสบการณ์การทำงาน

- 1) น้อยกว่า 10 ปี
- 2) 10 – 20 ปี
- 3) 21 – 30 ปี
- 4) มากกว่า 30 ปีขึ้นไป

2.1.4 วิทยฐานะ

- 1) ไม่มีวิทยฐานะ
- 2) ชำนาญการ
- 3) ชำนาญการพิเศษหรือสูงกว่า

2.1.5 เขตพื้นที่การศึกษา

- 1) ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
- 2) ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

2.1.6 ขนาดของสถานศึกษาจำแนกเป็น

- 1) ขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 1 - 120 คน)
- 2) ขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121–300 คน)
- 3) ขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ คุณลักษณะ 6 ด้านของผู้หน้าที่

ประสบความสำเร็จได้แก่ 1) มีแรงจูงใจ

- 2) มีความปรารถนาอย่างแรงกล้า
- 3) มีความซื่อสัตย์
- 4) มีความเชื่อมั่น
- 5) มีสติปัญญา
- 6) มีความรู้เกี่ยวกับงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้นำ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งมีอิทธิพลสามารถจูงใจบุคคลรอบข้างหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งเอาไว้ ด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ

2. คุณลักษณะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะประจำตัวของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออก หรือปรากฏออกมา อันมีผลหรือมีอิทธิพลที่ทำให้ผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธา เชื่อถือ และพร้อมที่จะปฏิบัติตาม หรือให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ

3. คุณลักษณะของผู้นำที่ประสบความสำเร็จ หมายถึง ลักษณะประจำตัวของบุคคลที่แสดงหรือปรากฏออกมา อันมีผลหรือมีอิทธิพลต่อบุคคลรอบข้าง ทำให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธา เชื่อถือ และพร้อมที่จะปฏิบัติตาม หรือให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งเอาไว้ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 6 คุณลักษณะดังนี้

3.1 แรงจูงใจ หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่แสดงถึงการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับสิ่งเร้าที่เปรียบเสมือนแรงผลักดันหรือแรงกระตุ้น ทำให้เกิดความพยายามหรือความปรารถนาที่จะประพฤतिหรือกระทำการใดๆ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ ด้วยความเต็มใจ

3.2 ความปรารถนาอย่างแรงกล้า หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่แสดงถึงความต้องการหรือความมุ่งหมายอย่างแรงกล้าที่จะสามารถควบคุม หรือชักจูงผู้อื่นให้ปฏิบัติตามที่ตนเองต้องการเนื่องจากผู้นำมักจะมีความต้องการที่จะนำผู้อื่น รวมถึงมีความปรารถนาที่จะสามารถชักจูงผู้อื่นด้วยซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการแสวงหาอำนาจ สำหรับผู้ที่มีภาวะผู้นำสูงมากจะยังเป็นผู้ที่มีแนวคิดอย่างหนักแน่นในความต้องการชักจูง ต้องการเอาชนะและต้องการที่จะมีอำนาจเหนือผู้อื่น มักพึงพอใจที่จะนำและออกคำสั่งกับผู้อื่นมากกว่าที่จะทำตามหรือรับฟังคำสั่งจากใคร คุณลักษณะเช่นนี้มักพบได้โดยทั่วไปสำหรับผู้นำที่ประสบความสำเร็จหรือผู้นำที่มีชื่อเสียงต่างๆ

3.3 ความซื่อสัตย์ หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่แสดงถึงการครองตน การครองคนและการครองงาน โดยซื่อตรงทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อหน้าที่การงานของตน ไม่คิดคดคิดมุ้งมิ้งต่อผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ พร้อมปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความสุจริต ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงามและกฎระเบียบของสังคม เช่นนี้แล้ว ตนเองก็จะมีศักดิ์ศรี มีเกียรติ ได้รับความยกย่องนับถือจากบุคคลรอบข้าง

3.4 ความเชื่อมั่น หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่แสดงถึงความมั่นใจในตนเองในการเพียรพยายาม กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้าแสดงออก โดยไม่ลังเลหรือหวาดหวั่นต่ออุปสรรคใดๆ อยู่บนพื้นฐานของเหตุ ทำให้สามารถประสบผลสำเร็จได้ตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งเอาไว้และสามารถแก้ปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ ไปได้อย่างเหมาะสม

3.5 สติปัญญา หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่แสดงถึงการมีความสามารถทางสมองในการคิด การเข้าใจและการจำที่ดี สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ง่าย มีไหวพริบที่ดี มีความคิดที่สร้างสรรค์ สามารถคิดตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สามารถทำกิจกรรมที่มีลักษณะยากและซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว และมีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์และสรุปผลของข้อมูลจำนวนมากและนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

3.6 ความรู้เกี่ยวกับงาน หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่แสดงถึงการมีความรู้เกี่ยวกับงาน มีความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบอยู่

4. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ประจำปีการศึกษา 2556

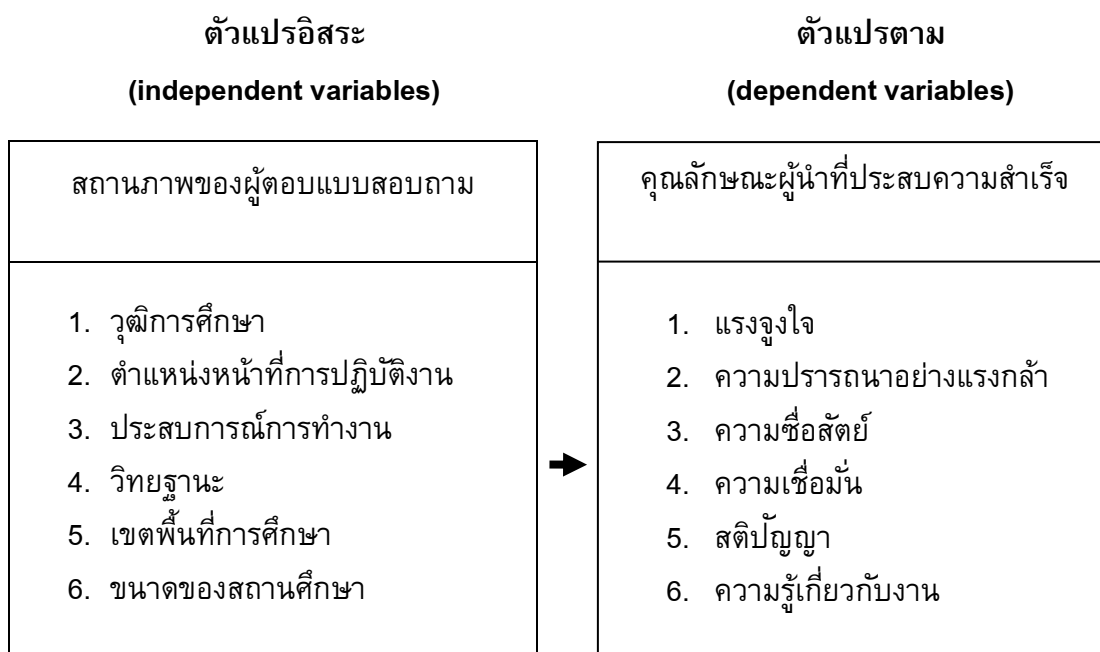
5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนในตำแหน่งดังกล่าว

6. ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และ เขต 2

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน ด้านการบริหาร งบประมาณ เสนอจัดตั้ง ปรับปรุง ติดตามประเมินผล ควบคุมมาตรฐานและส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนในลพบุรี ครอบคลุมพื้นที่ 11 อำเภอ โดยแบ่งเป็น 2 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองลพบุรี อำเภอลำไ้ อำเภอบ้านหมี่ และอำเภอโคกสำโรง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ประกอบด้วย อำเภอชัยบาดาล อำเภอลำลูกเกด อำเภอลำสนธิ อำเภอสระโบสถ์ อำเภอพัฒนานิคม อำเภอโคกเจริญ และอำเภอหนองม่วง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่ประสบความสำเร็จตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ตามแนวคิดเคิร์กแพตทริกและลอค (Kirkpatrick, & Locke, 1991, pp.48-60) ดังแสดงในภาพ 1 ดังต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

คุณลักษณะผู้นำที่ประสบความสำเร็จตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงาน วิทย์ฐานะ เขตพื้นที่การศึกษา และขนาดของสถานศึกษา